

Nieuwsbrief voor bestuurders en medewerkers betrokken en actief in het beroepsonderwijs

Nummer 31, Februari 2020

Beste lezer,

Hierbij ontvangt u de nieuwsbrief voor en door vertegenwoordigers van de vakbonden die betrokken zijn bij het beroepsonderwijs. Suggesties, tips en bijdragen zijn van harte welkom. Deze kunt u sturen naar: [Isabel Coenen](#). Veel leesplezier.

Inhoud

1. Ontwikkelingen in de sectorkamers en SBB
2. Ontwikkelingen in de BBL
3. Nieuwsberichten

1. Ontwikkelingen in de sectorkamers en SBB

Meldpunt FNV signaleert veel stagemisbruik in Zorg & Welzijn.

FNV heeft op 6 februari 2020 het rapport 'Meldpunt stagemisbruik in de Zorg & Welzijn' gepubliceerd. Leerlingen en stagiairs krijgen nauwelijks tot geen begeleiding en voelen zich vaak onder druk gezet om handelingen te verrichten waartoe ze nog niet bevoegd zijn. Drie op de tien zorgmedewerkers zegt dat de veiligheid en gezondheid van patiënten hierdoor onder druk komen te staan. Deze conclusies komen uit het rapport '[Stagemisbruik in Zorg & Welzijn](#)' van de FNV. Op het meldpunt Stagemisbruik ontving de FNV binnen twee maanden tijd 2.045 meldingen van zowel medewerkers als stagiairs en leerlingen in de sector zorg & welzijn.

Vervolgstappen

De volgende stap is nu aan de werkgevers en onderwijsinstellingen om met oplossingen te komen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt met de SBB. Melders die hun mailadres hebben achtergelaten kunnen hun probleem ook direct bij SBB melden. Daarmee kan de SBB een nader onderzoek starten en op basis daarvan de erkenning intrekken. Het rapport en nieuwsbericht van FNV staat hier:

[Rapport stagemisbruik Zorg & Welzijn](#), [Lees hier de reactie van de SBB](#)
[Lees hier de reactie van de MBO-raad](#)

De kracht van praktijkleren in het mbo

In de 'De kracht van praktijkleren in het mbo' doet de SBB een aantal voorstellen om de producten en diensten van de SBB ook in te kunnen zetten voor de grote groep van volwassenen. De voorstellen sluiten aan op de visie van de FNV op dit onderwerp. De FNV heeft dan ook actief in deze commissie geparticipeerd. Het rapport is op 30 januari 2020 aangeboden aan de Ministers Ingrid van Engelshoven van OCW en Wouter Koolmees van SZW. Een van de aanbevelingen is het benutten van de bijna 250.000 erkende leerbedrijven voor het aanbieden van praktijkleren aan volwassenen. Onderzoek van SBB toont aan dat ruim 50% van deze bedrijven daadwerkelijk openstaat voor het opleiden van zij-instromers. De positionpaper kwam tot stand in opdracht van het bestuur van SBB en onder leiding van de voorzitter van MKB-Nederland Jacco Vonhof. Vanuit de FNV participeerden Marlou Min (FNV) en Ruud van den Bergh (FNV Metaal) in de commissie. [Lees hier de aanbevelingen, een filmpje en het hele rapport](#)

Regels voor keuzedelen eenvoudiger

Er moeten minder en eenvoudiger regels komen voor keuzedelen in het mbo, dat schrijft minister van OCW Ingrid van Engelshoven in een brief aan de Tweede Kamer. SBB heeft hierover de minister geadviseerd. Regionale bedrijven kunnen straks samen met mbo-scholen voorstellen voor keuzedelen indienen. Dit loopt dan niet meer via de sectorkamers en marktsegmenten. Dat geldt niet voor de keuzedelen waaraan een certificaat is gekoppeld. Die blijven ook in de toekomst via de sectorkamers verlopen. Wel houden de sectorkamers een appelfunctie om vinger aan de pols te kunnen houden opdat keuzedelen een daadwerkelijke bijdrage leveren aan doorstroom of een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt. Daarbij is goede begeleiding van studenten bij het maken van keuzes een belangrijke voorwaarde. [Lees hier de brief van de minister](#)

Tijdelijke commissie niveau 2

De minister heeft de SBB gevraagd om te adviseren over de toekomst van niveau 2 opleidingen. Hiertoe zal een tijdelijke commissie worden ingericht. Vanuit de FNV nemen hier Wilma Daams en Marlou Min aan deel. De commissie gaat aan de slag met een analyse van de huidige situatie van niveau 2 kwalificaties en wat er nodig is om hiermee de diverse groepen studenten in dit niveau zo goed mogelijk te kunnen bedienen, mede in relatie met een doelmatig opleidingsaanbod.

De Inzet vakbonden

De vakbonden vinden dat studenten een stevige basis moet krijgen om op de arbeidsmarkt aan de slag te kunnen gaan, maar ook vaardigheden moeten opdoen om te kunnen omgaan met veranderingen. Deze kunnen het beste worden geleerd in de context van het vak. Op deze wijze bekijft het beter en kunnen studenten zich naast algemene, ook vakvaardigheden aanleren die nodig zijn om een plek te kunnen verwerven op de arbeidsmarkt. Ook vinden de vakbonden het belangrijk dat het onderwijs doorgroeimogelijkheden biedt. Uitgangspunt moet zijn dat iedereen een route kan kiezen die het best aansluit bij zijn of haar kwaliteiten en capaciteiten en die leidt tot een sterke plek op de arbeidsmarkt.

- **Adviesaanvraag meestertitel in het mbo-stelsel**

De minister van OCW heeft SBB gevraagd te adviseren over de invoering van de meestertitel in het bekostigde mbo-stelsel. Gevraagd wordt om voor de zomer 2020 de mogelijkheden te

onderzoeken om meesteropleidingen te introduceren in het bekostigde onderwijsstelsel, en om dit te bespreken met belanghebbenden uit de branches en het onderwijs. In het bestuur van de SBB is besloten dat de commissie bpv hiermee aan de slag gaat. Betrokkenheid van de sectorkamers is hierbij essentieel. De vraag of en hoe zo'n meestertitel eruit moet komen te zien, moet door de betreffende sector worden beantwoord. In 2012 heeft SBB al geadviseerd over de meestertitel in het mbo. In dit advies hebben vertegenwoordigers van beroepsonderwijs en bedrijfsleven aangegeven dat zij geen mogelijkheden zagen om het meesterschap te positioneren binnen het stelsel van mbo-opleidingen

- **Stand van zaken vernieuwingstrajecten kwalificatiestructuur**

- **Geregionaliseerde kwalificaties**

Dit betreft nu vier kwalificaties. De drijfveer om aan dit experiment deel te nemen zit vaak in de gevoelde behoefte van meer eigenaarschap van scholen voor kwalificaties of om sneller kunnen inspelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. In een aantal gevallen heeft dat geleid tot versnelde actualisering van een kwalificatie door de sectorkamer. Soms leidt deze pilot ook tot conclusie dat de landelijke structuur meer ruimte biedt dan werd verondersteld. De FNV pleit ervoor de ruimte in de kwalificatiestructuur eerst goed te benutten en maatwerk in de regio vooral te realiseren door het ontwikkelen van keuzedelen. Daarmee behouden we de landelijke herkenbaarheid en het civiel effect van de kwalificatiestructuur.

- **Cross-over kwalificaties**

KBA Nijmegen is gestart met een meerjarig evaluatietraject van dit experiment. Ze constateren o.a. dat, na indikking van de kwalificatiestructuur bij herziening, dit experiment leidt tot expansie van het opleidingsaanbod. Speciale aandacht is nodig voor de cross-over Servicemedewerker (breed niveau 2). Daarmee zijn inmiddels twaalf scholen actief en er zijn al 1.400 studenten op ingeschreven. Drijfveer voor deelname is om studenten betere kansen en begeleiding te bieden. Deelnemende bedrijven zoeken breed inzetbaar personeel of vinden vooral de servicegerichte competentie van belang. Dat geldt echter voor lang niet alle bedrijven en sectoren. Sociale partners zijn bezorgd over de groei van het aantal studenten in relatie tot het arbeidsmarktperspectief. Dit vraagstuk wordt nu onderdeel van de tijdelijke commissie niveau 2.

- **Mbo-certificaten beroepsgerichte onderdelen**

Van de vijftientig voorstellen die de SBB heeft ingediend voor de tweede tranche van deze pilot zijn nu twee certificaten vastgesteld. De minister verwacht van de SBB rond de zomer een advies over een vervolg (bijvoorbeeld landelijke uitrol of verlenging van de pilot). De thema-adviescommissie K&E zal dit advies voorbereiden. Er is nog veel onbekendheid over de beschikbare certificaten, de meerwaarde daarvan en de randvoorwaarden en financieringsmogelijkheden. Daarom zal hiertoe, i.s.m. sociale partners en andere betrokken partijen, een communicatiestrategie worden ontwikkeld. Uitgangspunt van de FNV is dat een mbo-certificaat daadwerkelijk bijdraagt aan het arbeidsmarktperspectief van werkenden en werkzoekenden. Niet alleen voor de korte, ook voor de lange termijn.

- **In gesprek met het bestuur 2020**

Deze bijeenkomst vindt plaats maandag 11 mei van 12:00 tot 17:00 bij SBB. Uitgenodigd worden de leden van de sectorkamers, de thema-adviescommissies en de voorzitters en vicevoorzitters van de

marktsegmenten. Gesproken zal worden over wat de SBB heeft bereikt en welke kansen er zijn om dit te verdiepen.

2. Ontwikkelingen in de BBL

Tweede Kamerlid Smals (VVD) heeft een aantal kritische vragen gesteld aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het bericht 'Maximaal bedrag die erkende leerbedrijven ontvangen uit de subsidieregeling Praktijkleren voor iedere bbl studenten'. Hij maakt zich o.a. bezorgd over de consequentie dat in de huidige regeling is geregeld bij toename van het aantal BBL-plekken. Het bedrag dat leerbedrijven ontvangen voor de begeleiding van studenten daalt. Klik hier voor de vragen. [Vragen aan de minister](#)

- **Pilot praktijkleren met de praktijkverklaring in het mbo**

De pilot is bedoeld voor werkzoekenden en werkenden zonder startkwalificatie, voor wie het behalen van een volledig mbo-diploma (incl. entreeopleiding) of een mbo-certificaat vooralsnog niet haalbaar lijkt. Op basis van de vraag van het leerbedrijf en de persoonlijke mogelijkheden, gaat de werkende of werkzoekende aan de slag met delen van een mbo-opleiding. Voor de vaardigheden die hij in de praktijk van het leerbedrijf opdoet, ontvangt hij een praktijkverklaring.

Pilot mbo-verklaring

Naast de pilot praktijkleren is er een [pilot mbo-verklaring](#). Deze pilot van OCW biedt mbo-scholen de mogelijkheid om aan studenten tot 23 jaar die geen diploma of startkwalificatie hebben een verklaring uit te reiken met bijvoorbeeld de behaalde examenonderdelen, de praktijkverklaring en de overige resultaten die de student heeft behaald.

Stand van zaken

Er zijn nu in totaal ca. 180 deelnemers. Ongeveer de helft daarvan is nog bezig met het halen van het traject, de andere helft heeft al een praktijkverklaring gehaald. Van de mensen met een praktijkverklaring heeft 90% aansluitend een baan. Er zijn weinig uitvallers en in sommige gevallen stroomt iemand alsnog door naar andere opleidingsmogelijkheden in het mbo. De meerderheid van de deelnemers heeft na het traject werk. Hieronder bevinden zich ook werkenden die al een baan hadden. Uit de pilots blijkt dat het behalen van een praktijkverklaring voor de deelnemers een sterk positief effect heeft op hun zelfvertrouwen. Daarmee dragen de pilots bij aan een positieve leerervaring voor een kwetsbare doelgroep op de arbeidsmarkt.

[Meer informatie over de praktijkverklaring-in-het-mbo](#)

3. Nieuwsberichten

- **Kamerbrief gelijktrekken stagevergoeding mbo- en HO-stagiairs Rijksoverheid**

Minister Van Engelshoven informeert de Tweede Kamer dat mbo-stagiairs bij de Rijksdienst per 1 januari 2020 dezelfde stagevergoeding ontvangen als hbo- en wo-stagiairs. Op deze wijze laat de

Rijksdienst blijken dat studenten uit alle lagen van het onderwijs welkom zijn en gewaardeerd worden. Een actie die navolging verdient op de cao-tafel. [Zie hier het antwoord op de kamervragen](#)

- **Kwaliteitsontwikkeling in het mbo**

In een brief aan de Tweede Kamer geeft Minister Van Engelshoven haar beleidsreactie op 2 rapporten over de kwaliteit in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Haar conclusie is at de kwaliteitsagenda's die de mbo-scholen voor de komende periode hebben gemaakt, een stevige grondslag bieden om de positieve kwaliteitsontwikkeling in het mbo de komende jaren door te zetten. [Lees meer](#)

- **Visie OESO over de individuele leerrekeningen**

Individuele leerrekeningen dragen positief bij aan het adresseren van sommige uitdagingen op de toekomstige arbeidsmarkt, mits er een duidelijk beeld is van de sterktes en zwaktes van zulke schema's. Dit concludeert de OESO in een rapport waarin zij op basis van casestudies beleidsaanbevelingen presenteert voor de implementatie van zulke leerrekeningen.

Zes aanbevelingen voor leerrekeningen

1. Een eenvoudig systeem bevordert de deelname.
2. Dergelijke schema's moeten zich richten op lager opgeleiden, bijvoorbeeld door progressieve financiële ondersteuning aan inkomensgroepen.
3. Echte impact vereist een aanzienlijk budget, zodat mensen niet enkel trainingen van korte duur kunnen volgen. Co-financieringsmechanismes zijn bijvoorbeeld nadelig voor groepen met een laag inkomen.
4. Individuele leerrekeningen moeten gepaard gaan met andere maatregelen die deelname van ondervertegenwoordigde groepen in onderwijs en trainingen bevorderen. Informatie, advies en begeleiding hoort op kleinschalig niveau gegeven.
5. De kwaliteitsgarantie is zeer belangrijk, bijvoorbeeld door certificering. Aanbieders van trainingen kunnen namelijk gemakkelijk misbruik maken van hun informatievoorsprong op gebruikers.
6. Schema's gefinancierd uit belastinginkomsten hebben een groter effect op de herverdeling van inkomsten, maar zijn door druk op de overheidsbegroting ook minder voorspelbaar.

Deze aanbevelingen sluiten aan op de voorwaarden van de FNV. Een dergelijke rekening is alleen effectief als het gepaard gaat met een ondersteunende infrastructuur en onderdeel is van een integrale aanpak om leven lang ontwikkelen voor alle groepen te faciliteren. [Lees meer](#)

- **Tijdelijke contracten: grote verschillen tussen universiteiten**

De ene universiteit geeft docenten en 'universitair docenten' snel een vast contract, terwijl de andere universiteit liever een tijdelijke functie aanbiedt. De verschillen zijn groot, ziet het Rathenau Instituut. Bij de Universiteit Utrecht is bijna 90 procent van de docenten in tijdelijke dienst, tegen 30 procent in Eindhoven. Ook een trede hoger op de ladder, bij de 'universitair docenten', zijn de verschillen groot: Van bijna niemand met een tijdelijk contract in Delft tot zo'n 60 procent in Tilburg. Dat ongeveer de helft van de wo-docenten een tijdelijke baan heeft, was wel bekend. Ze verdienen ook niet altijd veel. Een deel van hen heeft een salaris vergelijkbaar met een juf of meester op de basisschool, meldde het HOP. Ook onder UD's heeft bijna drie op de tien een tijdelijke aanstelling. Het Rathenau Instituut zette de verschillen op een rij. [Lees hier meer over het rapport](#)

- **Goede vooruitzichten voor leraren, maar niet voor dansers**

Negen hbo-lerarenopleidingen bieden de beste start op de arbeidsmarkt. Dat staat in **een rapport van het UWV** over de arbeidsmarkt voor afgestudeerde hbo'ers. Het gaat om leraren natuur- en scheikunde, techniek, wiskunde en biologie, maar ook om leraren Nederlands, Engels, Duits en Frans. Ze vinden in een mum van tijd een baan, hebben al snel een vast contract en hun inkomen is relatief hoog. Net buiten de top 10 staan technische hbo-opleidingen, maar ook verpleegkundigen en docenten in het basisonderwijs hebben weinig te klagen over hun start op de arbeidsmarkt.

Minder vrolijk nieuws heeft het UWV voor dansers, kunstenaars, muzikanten en acteurs, die zelden een vast contract krijgen en ook veel langer moeten zoeken naar een baan van enige omvang.

Ook European studies en toerisme staan in de top 5 van hbo-opleidingen met een zeer matig uitgangspunt op de arbeidsmarkt. Andere vakken in de staart van het klassement zijn bijvoorbeeld journalistiek, logopedie, voeding & diëtiëk en de hotelschool.

Het UWV baseert zich op onderzoek van weekblad Elsevier en onderzoeksbureau SEO en heeft er eigen analyses op losgelaten. De data zelf komen van het CBS. Het gaat niet om een steekproef, maar om een analyse van alle afgestudeerden. [Lees hier mee over dit rapport](#)

- **Grote deelname onderwijsstaking**

31 Januari staakten opnieuw vele mensen werkzaam in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Ruim 4200 scholen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs waren dicht. In hele land kwam het onderwijspersoneel bijeen. [Klik hier voor een impressie van de staking](#)

- **WRR: 'Werken in het onderwijs is intensief en betaalt slecht'**

Werken in het onderwijs wordt steeds zwaarder en de lonen zijn er relatief laag. De overheid moet dit werk daarom anders gaan 'waarderen, organiseren en financieren'. Dat stelt de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in zijn recente rapport 'Het betere werk'. 'De overheid zou als grote werkgever het goede voorbeeld moeten geven in haar personeelsbeleid. Werken in het onderwijs wordt steeds intensiever, signaleert de WRR. 'Een leerkracht in het basisonderwijs staat

nog steeds hetzelfde aantal uren voor de klas, maar heeft er veel taken bij gekregen. Zoals administratie, het omgaan met heel veel verschillende kinderen en, niet te vergeten, de steeds mondiger wordende ouders.' Ook hebben leerkrachten, net als bijvoorbeeld werknemers in de zorg of bij de politie, weinig mogelijkheden hun werk zelf in te richten. 'En te weinig grip op het werk houdt deels verband met het toenemende aantal burn-outklachten', stelt de WRR. [Lees hier mee over dit rapport](#)

- **AOb: 'Geld en draagvlak nodig voor Curriculum.nu'**

Onderzoek onder leerkrachten moet uitwijzen of de voorstellen van Curriculum.nu voldoende draagvlak hebben op de werkvloer. Verder moet er voldoende geld beschikbaar komen om de voorstellen in te voeren. Als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, werkt de bond niet verder mee aan Curriculum.nu. Dat schrijft de AOb aan de Tweede Kamer. De AOb zit vanaf de start in de coördinatiegroep van [Curriculum.nu](#). De AOb heeft besloten een eigen enquête te houden onder leraren in het po en vo." Uit dit [onderzoek](#) bleek in de eerste plaats dat leraren en docenten betwijfelen of ze voldoende tijd en begeleiding krijgen om de plannen in te voeren. Verder hebben AOb-leden fundamentele kritiek op de indeling en de inhoud van enkele van de voorgestelde leergebieden. [Lees hier de reactie van de AOb](#)

- **'Stel onderzoek in naar structureel overwerk op universiteiten'**

De Arbeidsinspectie moet een onafhankelijk onderzoek instellen naar overwerk op universiteiten. Gemiddeld werken universiteitsmedewerkers zo'n 12 tot 15 uur onbetaald per week over. Hoogleraren en docenten maken de meeste overuren. Het leidt tot stress, slaapgebrek, fysieke en psychische klachten. Afgelopen december [riep WOinActie](#) in samenwerking met de bonden universiteitsmedewerkers op om aangifte te doen bij de inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) – bekend als de Arbeidsinspectie – om hun structurele overwerk te melden. Binnen twee weken stond de teller op 719 meldingen. Werkgevers doen het overwerk vaak af als incidenten, maar dit onderzoek laat een structureel probleem zien." [Lees hier meer over het onderzoek en de inzet van de FNV en AOb](#)

- **Kamerbrief voortgang uitwerking vervolgaanpak laaggeletterdheid 2020-2024**

Minister Van Engelshoven informeert de Tweede Kamer over maatregelen voor de aanpak van laaggeletterdheid. Daarbij gaat zij in op de bestuurlijke afspraken laaggeletterdheid met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De titel is 'Samen aan de slag voor een vaardig Nederland 2020 tot en met 2024'

 Rapport over de volwasseneneducatie in Nederland

In haar analyse en aanbevelingen, stelt de OESO vast dat slechts een beperkt aantal gemeenten in Nederland deelnemers aan volwasseneneducatie systematisch monitort. De OESO raadt aan een landelijk monitoringssysteem te ontwikkelen vooral het aanbod dat met de specifieke uitkering voor volwasseneneducatie (de zogenaamde WEB-uitkering) door gemeenten gefinancierd wordt. De OESO draagt ook suggesties aan voor een minimaal aantal indicatoren dat geregistreerd zou moeten worden

om enerzijds een accuraat beeld te krijgen en dubbeltellingen te voorkomen, en om anderzijds administratieve lasten te beperken.

[Kamerbrief-voortgang-uitwerking-vervolgaanpak-laaggeletterdheid-2020-2024](#)

- **Jongeren met migratieachtergrond vaker zonder baan**

Nog steeds hebben jongeren met een migratieachtergrond meer moeite om een baan te vinden. Naast discriminatie speelt ook studiekeuze een rol.

Dat blijkt uit [onderzoek](#) van SEO Economisch onderzoek. Uit het onderzoek blijkt dat gemiddeld zo'n 70 tot 95% van de afgestudeerde mbo'ers binnen een jaar een baan heeft. Bij jongeren met een migratieachtergrond ligt dat percentage gemiddeld 20 procentpunt lager. Bij jongens van Marokkaanse afkomst is dit verschil zelfs 30 procentpunt. Tien jaar na het afstuderen zijn de verschillen iets kleiner, maar voor jongens van Marokkaanse afkomst en meisjes met een Turkse achtergrond blijft het verschil groot.